APPLAUS...

Underholdning og forlystelser

I København havde teatre, koncerthuse og spillehaller åbent hver aften og publikum strømmede til. Internationale kompagnier gæstede byen. Det Kgl. Teater satsede på store operaproduktioner og ballet hver aften og i skuespillet de nye, realistiske franske skuespil. Underholdningssteder som Svanholms Pavillon trak med "danse divertissement med bind for øjnene" udført imellem 20 friske æg, til en entré af 8 skilling (halv pris for børn). På Alhambra på Frederiksberg gav et fransk pariser balletensemble cancan. I Tivoli, der havde vinteråbent, spillede orkesterleder Lumbyes orkester. Den uge Dostojevskij besøgte København, var orkesterleder og komponist H. C. Lumbye (1810 – 1874) selv i Hamborg.

Der var flere museer. Den moltkeske malerisamling havde internationalt ry og lå i stueetagen i Den kejserlige russiske legation på Kongens Nytorv. Den gamle kongelige plantesamling i Botanisk Have lå endnu bag Charlottenborg langs med Nyhavn. Rundetårn, Thorvaldsens Museum, De kongelige samlinger på Rosenborg og Christiansborg og Zoologisk Museum bag Universitetet åbnede deres samlinger en til to gange om ugen kl. 11 – 14. Zoologisk Have havde åbent "morgen til aften" og annoncerede "Islandsk tossefugl", boa-slange og elsdyr. I Dansk Industriforening forevistes fredage og lørdage de nyeste tekniske opfindelser.

Dostojevskij og kærlighedens tåbelighed

Skuespil, opera, ballet, koncerter og dans var en del af Dostojevskijs liv. Musik kunne røre ham til tårer og han slog sig gerne løs i mazurka og vals. Som ung hørte Dostojevskij Italiensk opera og både "Wilhelm Tell" med tekst af F. Schiller (1759 – 1805) og musik af G. Rossini (1792 – 1868) og "Don Giovanni" af Mozart (1756 – 1791) havde gjort stort indtryk på ham. Dostojevskij oplevede Franz Liszt spille (1811 – 1886) og han beundrede komponisterne V. Bellini (1801-1835) og G. Meyerbeer (1791 – 1864).

Soirée på Christiansborg med deltagelse af det russiske tronfølgerpar, 1867. Illustreret Tidende

Af russiske komponister foretrak Dostojevskij Mikhail Glinka (1804 – 1857) og Aleksander Serov (1820 – 1871), især operaen "Rogneda" af sidstnævnte. Beethovens "La sonate Pathétique", genkaldte i den store forfatter en verden af glemte følelser. Goethes Faust havde gjort et stort indtryk, og Dostojevskij så den flere gange på scenen i C. Gounods (1818 – 1893) operaversion. Denne opera havde premiere på Det kgl. Teater i København i oktober 1865, hvor den kejserlige legation havde loge og opførtes lørdag d. 21. oktober, aftenen inden Dostojevskij rejste hjem.

"Endelig gik toget og Endevognen gik ud over Kolerbroen, alle vente Lokpiger, Hyttedrig havde en ny Hvidhed dannet sig rundt alle Træ, de, som stod længst tilbage, havde en gylden Glands. Foruden Lygen lyste Maanen. Maanen var saa klar, at det lyse Himmelrum, som i stadig voxende Mørke omgav Maanen, syntes mig næsten sort. Jeg kjendte Maanen paa alle Maaneskinsture, jeg havde gjort i mit Liv, men aldrig havde den saaledes tiltalt mig, aldrig havde den saaledes talt til mig som nu, da jeg for sidste Gang saa den over Kolerbroen, da den for sidste Gang lyste mig paa Vejen ud af Byen, for sidste Gang paa Vejen hjem til mit Fædreland."

Dostojevskij "Optegnelser fra det døde hus", 1860

Dagens nyheder

"Jeg har talt sammen med utallige mennesker, som har været i fængsler i det fjerne Sibirien, i gammel tid, allerede mit ophold der, og jeg har aldrig hørt, at nogen af dem har fortrudt deres forbrydelse. Ikke engang de, der har begået mord i affekt, i et øjeblik af vanvid, og som derfor har fortrudt deres forbrydelse mest af alle, fordi den har ført dem til ulykke."

Wrangel til Dostojevskij, 1865

En stor del af Aleksander Wrangels tid i København gik med avislæsning. Daglig avislæsning var også en af Dostojevskijs største inspirationskilder. I breve diskuterede de to venner vigtigheden af at holde sig orienteret gennem aviserne. Spørgsmålet om Vesteuropas nyhedsstrøm kontra Ruslands og hvordan medierne hver især så forskelligt på de samme sager, alt efter observans, geografi og holdepunkt dukkede jævnligt op i deres brevveksling. I København, som i Petersborg og under deres tidligere tilværelse sammen i Semipalatinsk abonnerede Wrangel på både russiske, tyskprogede og franske aviser. Dags-Telegraphen, Dagbladet, Den til Forsendelse med de Kongelige Brevposter privilegerede Berlingske Politiske og Avertissementstidende, Flyveposten, Folkets Avis og Kjøbenhavns Adressecomptoirs Efterretninger er blot nogle af de mange aviser, der udkom dagligt i København i oktober 1865. Aviserne var "dér det skete", her var alle nyheder dag til dag, og her mødte man sin omverden, kulturen og impulserne om det levede liv i København.

Folkeliv på Amagertorv, 1865 Det Kongelige Bibliotek

Et gjeldekarakteristik

... Theatrene vare i søndags aldeles fulde, dog med undtagelse af Det Kongelige Theater, hvor den 100de opførelse af "Bagtalelsens skole" trods den heldige udførelse, denne komedie fik, ikke havde været i stand til at skaffe mere end godt halvt hus; navnlig vare logerne, og da især 1ste etage, uhyggeligt tomme. Såvel Kasino og Folketheatret som Theatrene uden for byen, mødte derimod alle med et "Udsolgt", og vejret havde endog været godt nok til at skaffe de fleste andre forlystelsessteder stærkt besøg ...

Dagstelegraphen, søndag d. 15. oktober – tredje dag Dostojevskij var i København

Det gamle Kongelige Teater rogie år inden det nedrives, 1866 Københavns Museum

HOVEDINDGANGEN TIL TIVOLI 1865. DET KONGELIGE BIBLIOTEK